

Jyväskylä, 19.05.2026

EXTERNAL REVIEW OF SAMET BAIZHUMA PHD RESEARCH

Thesis topic: The Problem of Human Being in Al-Farabi's Philosophy of Religion

I have known Samet Baizhuma since the fall semester of 2020, when I spent as a visiting professor at Al-Farabi Kazakh National University. Samet attended several of the classes I taught online at KazNU, and I later became his foreign scientific advisor. He is currently preparing for the preliminary defense of his dissertation. During the period I have known him, I have witnessed a significant development of his research abilities. Due to the COVID-19 period, between 2020 and 2022 he was unable to visit Finland within the framework of his doctoral research internship. Therefore, in 2023, he had this opportunity at the University of Malaya, where he participated in several international events in the field of Islamic studies.

Al-Farabi's philosophy of religion occupies a significant place in the intellectual tradition of Islam as a comprehensive system of thought centered on the human being, intellect, spirituality, and moral perfection. In his worldview, the human being is understood not merely as a social or material entity, but as a rational and spiritual being capable of attaining perfection through intellect, moral cultivation, and spiritual education. The central concepts of happiness, prophecy, virtuous society, and ethical responsibility form an interconnected philosophical structure in Al-Farabi's thought. His teachings exerted a profound influence on the development of Turkic-Muslim spirituality and contributed to the formation of later intellectual and cultural traditions.

Contemporary society is increasingly confronted with spiritual crisis, value instability, religious radicalism, and the spread of consumerist mentality, all of which have intensified the need to reconsider the problem of the human being from philosophical and religious perspectives. In this context, the study of Al-Farabi's philosophy of religion is not limited to the analysis of medieval Islamic thought, but also represents an attempt to understand the relationship between spirituality, reason, culture, and social harmony in the modern world. Al-Farabi's ideas on intellect, spiritual perfection, virtuous society, and the unity of religion and philosophy provide an important theoretical framework for addressing contemporary questions of religious consciousness, moral education, and spiritual stability. From this perspective, the study of the human being in Al-Farabi's worldview remains highly relevant for both modern philosophical scholarship and contemporary spiritual culture.

Recommendation. I consider Samet Baizhuma's dissertation project to be academically significant and relevant for contemporary Islamic studies and Kazakh spiritual thought. The publications produced within the framework of the dissertation also demonstrate the scholarly relevance of the research topic. Based on the author's research activities and academic discussions, I am convinced that the researcher is capable of producing an original and methodologically grounded doctoral dissertation. I wish Samet Baizhuma every success in the defense of the dissertation and future academic work.

Sincerely,

Vasileios Syros,

PhD, Docent of the Department of Social Sciences & Philosophy

Ювалкюля, 19.05.2026

БАЙЖУМА САМЕТТІҢ PhD ДОКТОРЛЫҚ ДИССЕРТАЦИЯСЫНА СЫРТҚЫ ПІКІР

Диссертациялық жұмыс тақырыбы: Әл-Фарабидің дін философиясындағы адам мәселесі.

Мен Байжума Саметпен 2020 жылдың күзгі семестрінен бері таныспын. Сол кезеңде мен әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде шақырылған профессор ретінде болдым. Самет менің ҚазҰУ-да онлайн форматта өткізген бірнеше сабағыма қатысты, кейіннен мен оның шетелдік ғылыми кеңесшісі болып бекітілдім. Қазіргі уақытта ол PhD докторлық диссертациясының қорғауына дайындалуда. Онымен таныс болған уақыт аралығында мен оның ғылыми-зерттеу қабілеттерінің едәуір дамығанына куә болдым. COVID-19 пандемиясы шектеулеріне байланысты 2020–2022 жылдар аралығында ол PhD докторлық ғылыми тағылымдама аясында Финляндияға келе алмады. Алайда 2023 жылы Малайя университетінде тағылымдамадан өту мүмкіндігі болып, сол кезеңде исламтану саласындағы бірнеше халықаралық іс-шараларға қатысты.

Әл-Фарабидің дін философиясы ислам интеллектуалдық дәстүрінде адам, ақыл, руханият және моральдық кемелдену мәселелеріне негізделген кешенді ойлау жүйесі ретінде ерекше орын алады. Оның дүниетанымында адам тек әлеуметтік немесе материалдық болмыс ретінде емес, ақыл, адамгершілік тәрбиесі және рухани жетілу арқылы кемелдікке жете алатын парасатты әрі рухани жаратылыс ретінде қарастырылады. Бақыт, пайғамбарлық, қайырымды қоғам және этикалық жауапкершілік ұғымдары Әл-Фараби ілімінде өзара байланысқан философиялық құрылымды құрайды. Оның ілімі түркі-мұсылман руханиятының дамуына зор ықпал етіп, кейінгі интеллектуалдық және мәдени дәстүрлердің қалыптасуына негіз болды.

Қазіргі қоғам рухани дағдарыс, құндылықтардың тұрақсыздығы, діни радикализм және тұтынушылық сана секілді құбылыстармен бетпе-бет келуде. Бұл жағдай адам мәселесін философиялық және діни тұрғыдан қайта қарастыру қажеттілігін күшейтеді. Осы тұрғыдан алғанда, әл-Фарабидің дін философиясын зерттеу тек ортағасырлық ислам ойларын талдаумен шектелмей, қазіргі әлемдегі руханият, ақыл, мәдениет және қоғамдық үйлесім арасындағы байланысты түсіндіруге бағытталған маңызды талпыныс болып табылады. Әл-Фарабидің ақыл, рухани кемелдену, қайырымды қоғам және дін мен философия бірлігі туралы идеялары қазіргі діни сана, моральдық тәрбие және рухани тұрақтылық мәселелерін зерделеуде маңызды теориялық негіз ұсынады. Осы тұрғыдан алғанда, әл-Фараби дүниетанымындағы адам мәселесін зерттеу қазіргі философиялық ғылым мен заманауи рухани мәдениет үшін аса өзекті болып табылады.

Ұсыныс. Байжума Саметтің диссертациялық жұмысы қазіргі исламтану мен қазақ рухани ойы үшін ғылыми тұрғыдан маңызды әрі өзекті зерттеу деп санаймын. Диссертация аясында жарық көрген жарияланымдар да зерттеу тақырыбының ғылыми өзектілігін көрсетеді. Ізденушінің ғылыми-зерттеу қызметі мен академиялық талқылаулардағы белсенділігіне сүйене отырып, зерттеушінің әдіснамалық тұрғыдан дәйекті, өзіндік ғылыми жаңалығы бар докторлық диссертация дайындауға қабілетті екеніне сенімдімін. Байжума Саметке диссертациясын сәтті қорғауын, алдағы ғылыми қызметінде табыс тілеймін.

Құрметпен,

Қолы

Василейос Сирос,

PhD, Әлеуметтік ғылымдар және философия кафедрасының доценті